

GLOBALNI VODNI BANKROT

Življenje nad našimi
hidrološkimi
zmožnostmi v obdobju
po krizi

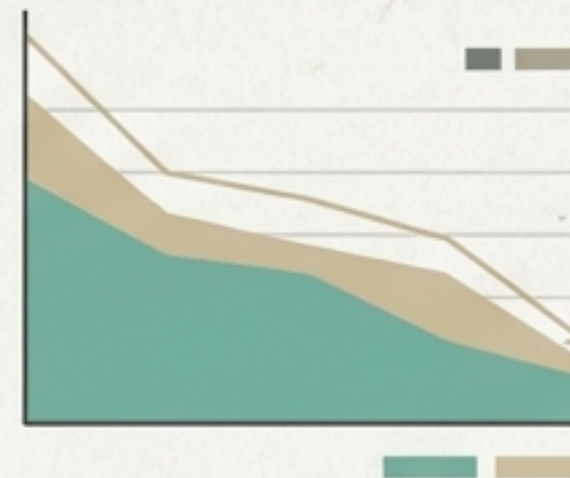
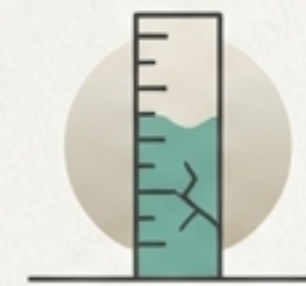
Poročilo UNU-INWEH 2026
Avtor: Kaveh Madani

NOVA DIAGNOZA: ZAKAJ 'KRIZA' NI VEČ USTREZEN IZRAZ

Svet je vstopil v dobo vodnega bankrota. Svet je vstopil v dobo vodnega bankrota. V številnih bazenih in vodonosnikih je dolgoročna poraba presegla obnovljive pritoke, kar je povzročilo nepopravljivo škodo naravnemu kapitalu.

Prehod od upravljanja kriz (reševanje začasnih šokov) k upravljanju bankrota zahteva priznanje, da vrnitev v preteklo stanje ni mogoča.

KLJUČNE ŠTEVILKE

4 MILIJARDE

ljudi doživlja hudo pomanjkanje vode vsaj en mesec na leto.

2,2 MILIJARDE

ljudi še vedno nima dostopa do varne pitne vode.

307 MILIJARD USD

letna svetovna škoda zaradi suš (več kot BDP treh četrtin članic ZN).

KONEC ILUZIJE O VRNITVI V 'STARO NORMALNOST'

Vodna kriza

Začasen odklon.
Cilj: Vrnitev v prejšnje stanje.

Vodni bankrot

Sistemski neuspeh. Škoda je trajna.
Cilj: Prilagoditev novim omejitvam.

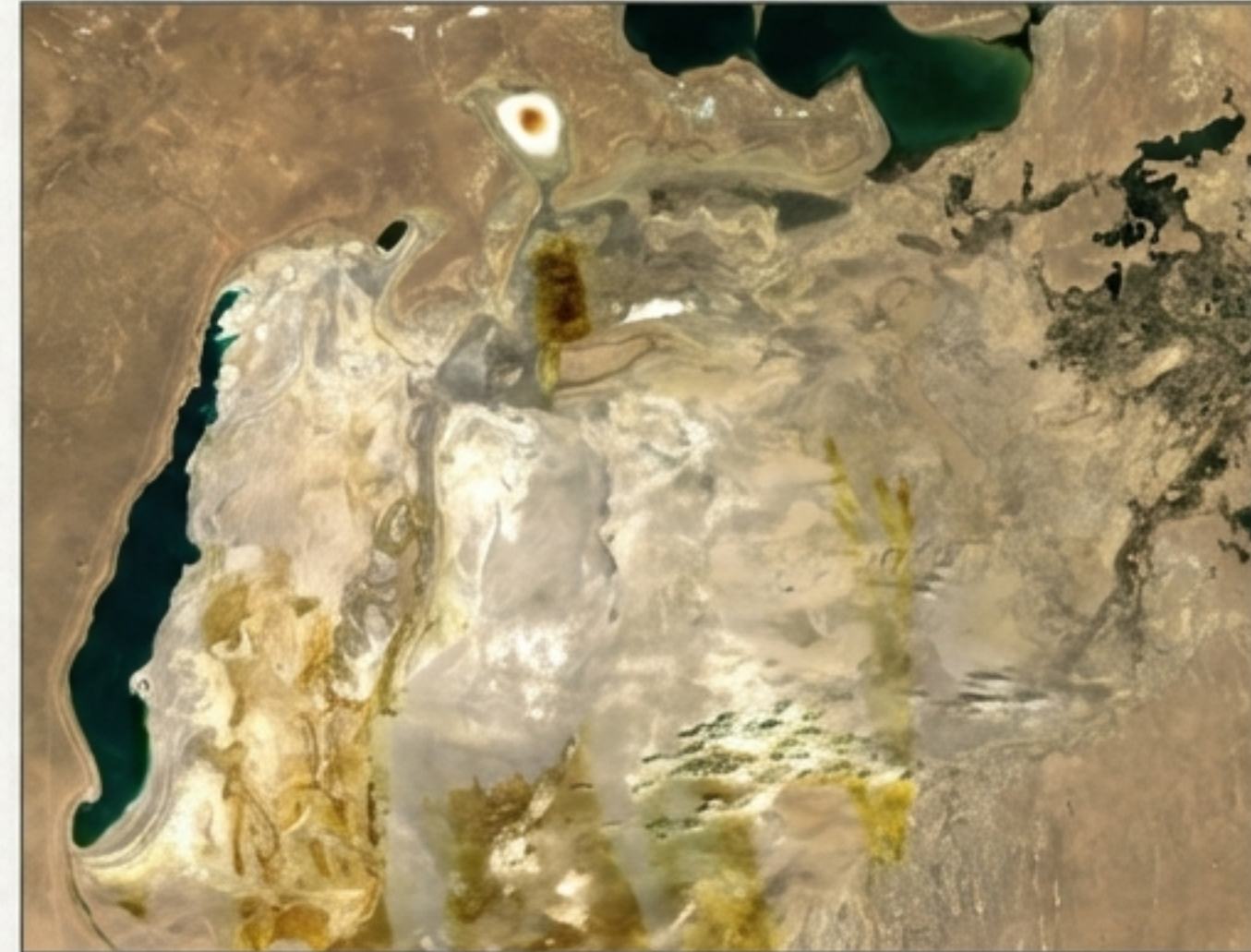
Kriza predvideva okrevanje. Bankrot priznava trajno izgubo.

REVIZIJA NARAVNEGA KAPITALA: LIKVIDACIJA POVRŠINSKIH VODA

Izguba 'tekočega računa' planeta

1989

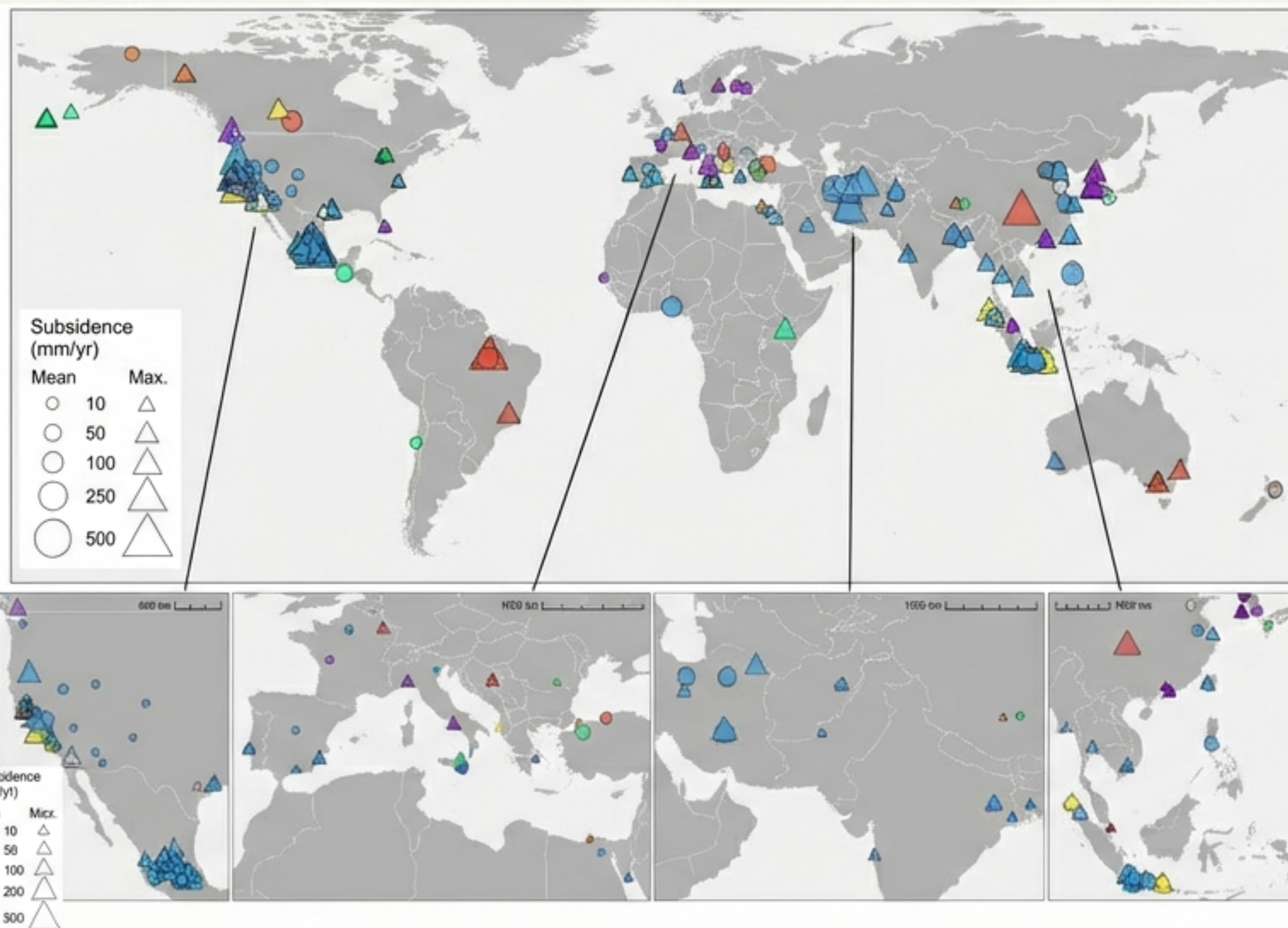

2025

- **Krčenje jezer:** Več kot 50 % velikih svetovnih jezer se krči od 90. let prejšnjega stoletja.
- **Likvidacija mokrišč:** Od leta 1970 smo izgubili 35 % mokrišč – naravnih 'blažilcev šokov'.
- **Izgubljena vrednost:** Izguba 410 milijonov hektarjev mokrišč (površina EU) pomeni izgubo ekosistemskih storitev v vrednosti 5,1 bilijona USD.

NEVIDNI DOLG: ČRPANJE 'PRIHRANKOV'

Podtalnica in posedanje tal

Podtalnica predstavlja naš "varčevalni račun". Ko črpamo hitreje kot se obnavlja, ne izgubljam le vode, ampak uničujemo strukturo tal.

70 %
(glavnih svetovnih
vodonosnikov upada)

5 % kopnega
(prizadetega s posedanjem tal)

Nepovratnost: Zbiti vodonosniki ne morejo več zadrževati vode – to je definicija insolvenčnosti.

IZGUBA STRATEŠKIH REZERV: KRIOSFERA

Konec obdobja 'vrhunca vode'

Gorski ledeniki in snežna odeja so 'vodni stolpi' sveta. Zagotavljajo vodo v sušnih obdobjih. Ko se stopijo, izgubimo varnostno mrežo.

- Izguba **30 %** mase ledenikov od leta 1970.
- Prehod od začasno povečanega odtoka v trajni upad.
- Ogrožena preskrba za 2 milijardi ljudi dolvodno.

OPREDELITEV VODNEGA BANKROTA

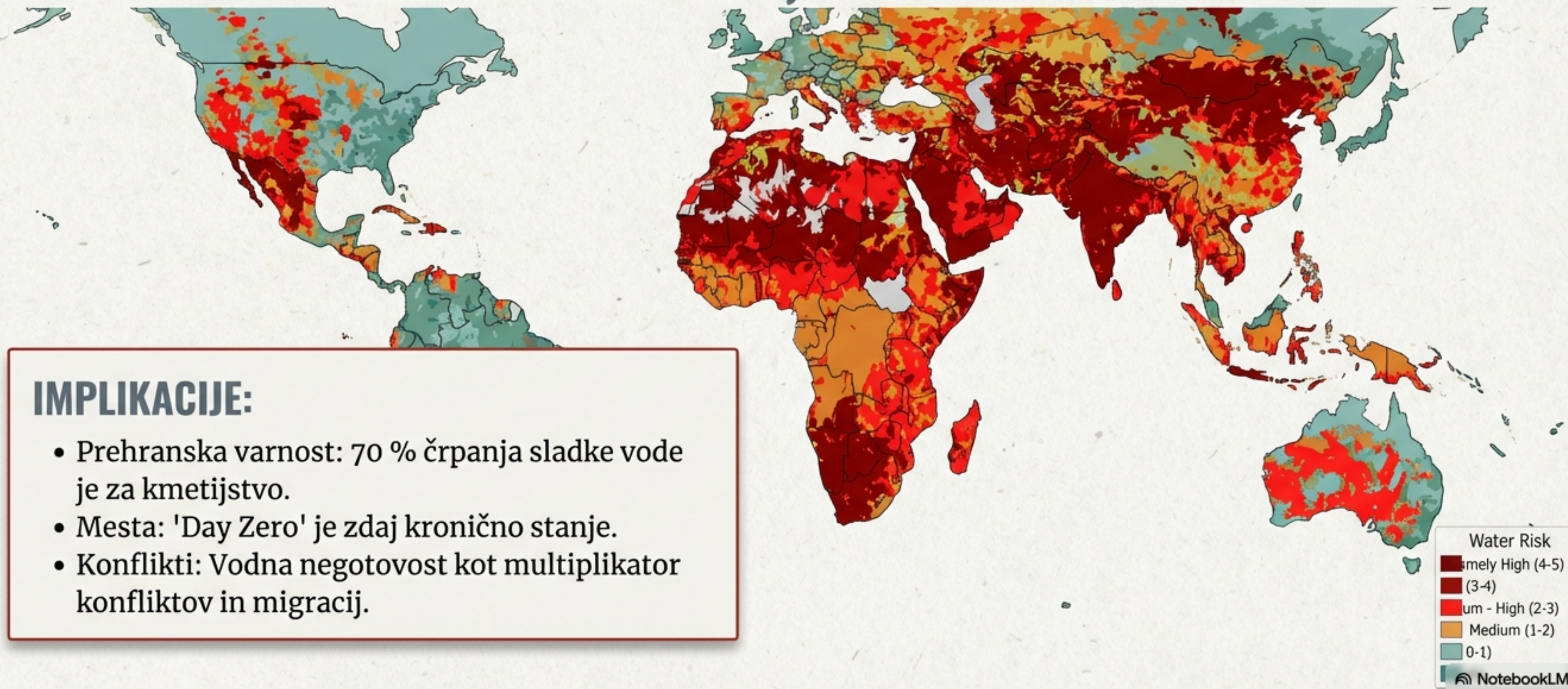

NEPOVRATNOST: Trajna škoda na naravnem kapitalu.

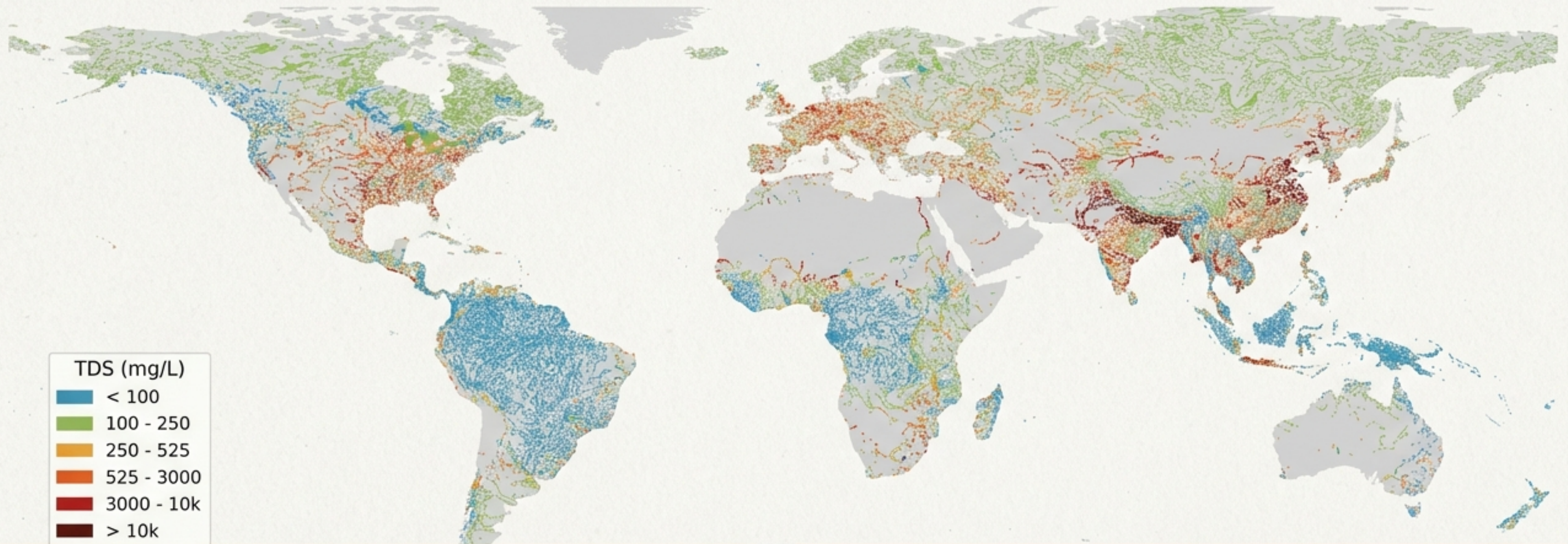
TRI STANJA VODNIH SISTEMOV

VODNI STRES 	VODNA KRIZA 	VODNI BANKROT
Stanje: Visok pritisk, a reverzibilen. Ukrepanje: Učinkovitost in ohranjanje.	Stanje: Akuten šok (suša/poplava), časovno omejen. Ukrepanje: Blaženje in nujna pomoč.	Stanje: Sistemski zlom, nepopravljiva škoda. Ukrepanje: Prestrukturiranje in prilagajanje.

CENA BANKROTA: HRANA, VARNOST IN DRUŽBA

ANTROPOGENA SUŠA IN KVALITATIVNI BANKROT

ANTROPOGENA SUŠA

Suše ne povzroča le vreme, ampak človeško upravljanje (prekomerno črpanje, degradacija tal).

KVALITATIVNI BANKROT

Voda je prisotna, a neuporabna. Onesnažena voda = zmanjšanje sredstev. Salinizacija je uničila več kot 100 milijonov hektarjev zemljišč.

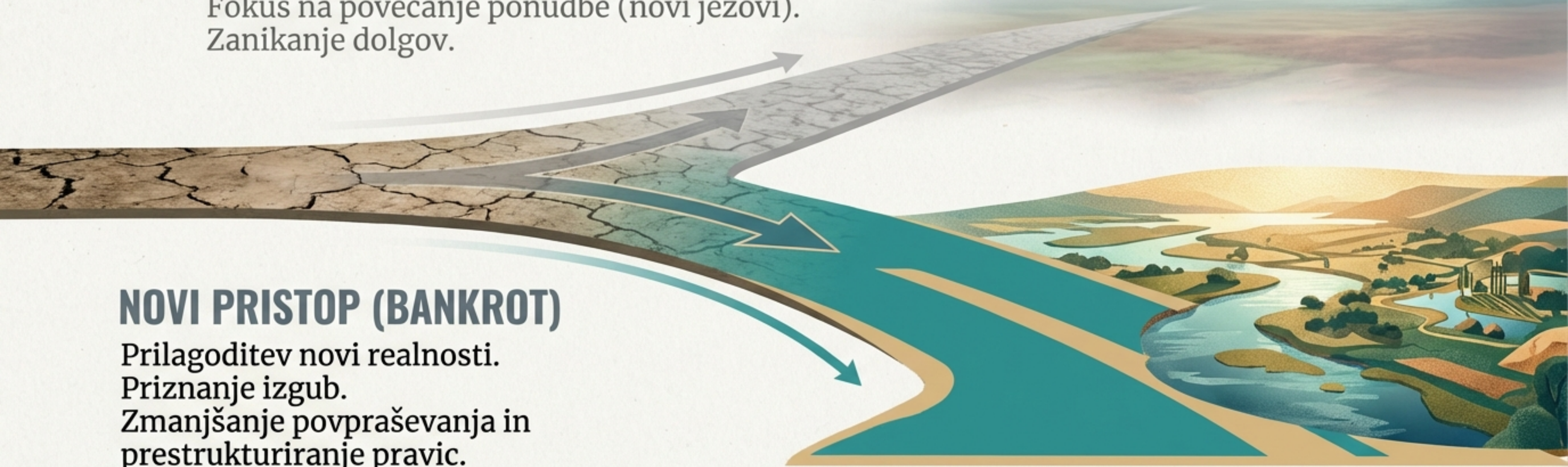
STRATEGIJA: OD UPRAVLJANJA KRIZ DO UPRAVLJANJA BANKROTA

STARI PRISTOP (KRIZA)

Vrnitev v normalno stanje.
Fokus na povečanje ponudbe (novi jezovi).
Zanikanje dolgov.

NOVI PRISTOP (BANKROT)

Prilagoditev novi realnosti.
Priznanje izgub.
Zmanjšanje povpraševanja in
prestrukturiranje pravic.

“Priznanje bankrota ni vdaja, ampak prvi korak k ponovni vzpostavitvi ravnovesja.”

NAČELA PRESTRUKTURIRANJA

1. PRIZNANJE INSOLVENTNOSTI

Uradna ugotovitev, da so vodne pravice in obljube presegle realne zmožnosti okolja.

2. PONOVO RAVNOVESJE

Uskladitev porabe z dejanskim obnovljivim pritokom. Zahteva boleče reze v porabo.

3. ZAŠČITA PROCESOV

Institucije morajo ščititi hidrološki cikel (tla, gozdovi), ne le deliti vodo. Brez naravnega kapitala ni vode.

PRAVIČNOST V ČASU POMANJKANJA

Stroški vodnega bankrota
nesorazmerno prizadenejo revne, male
kmete in ženske.

**ZAGOTAVLJANJE
OSNOVNIH POTREB**

**PRAVIČEN PREHOD
(JUST TRANSITION)**

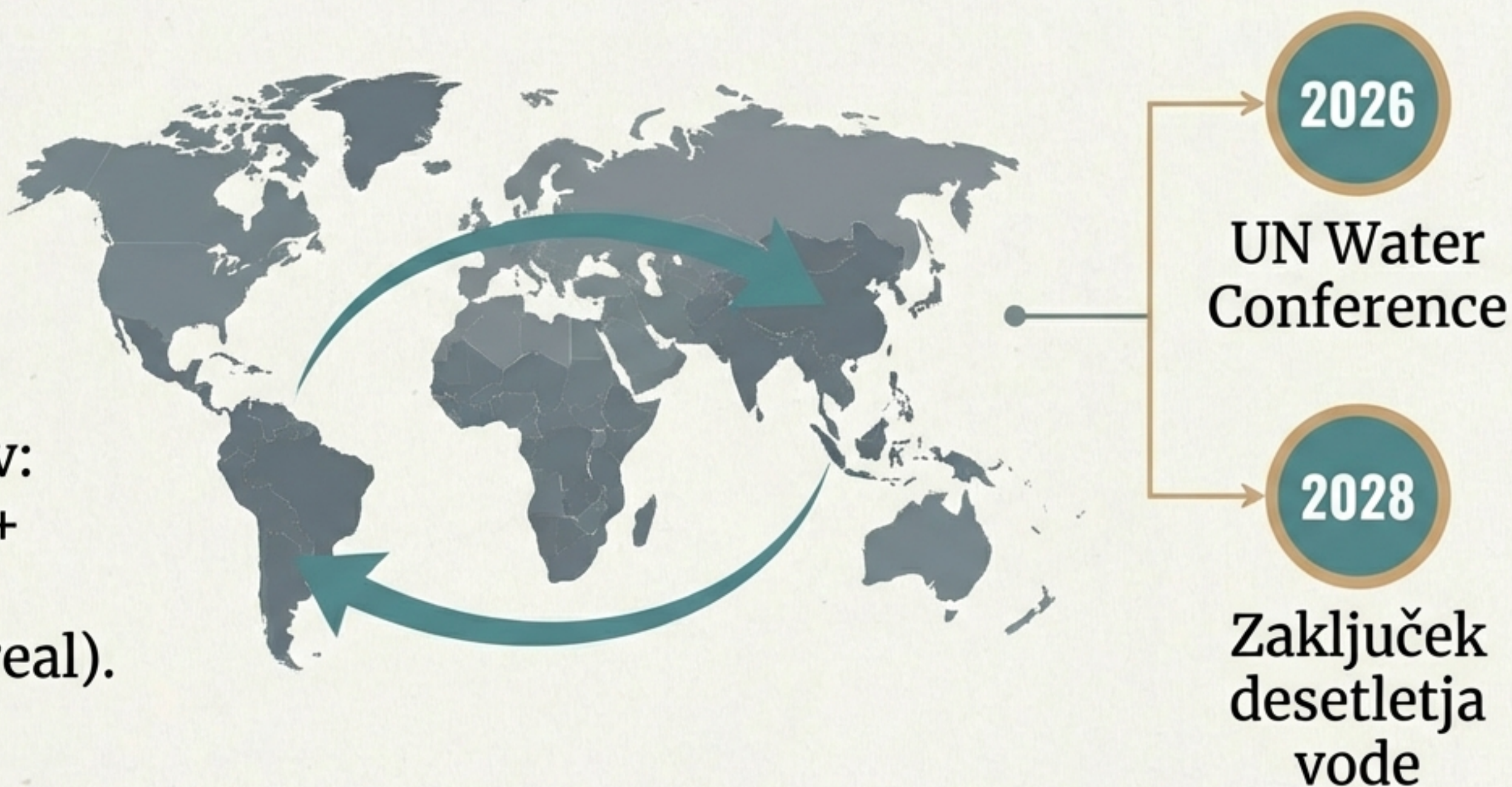

**REŠEVANJE
SPOROV**

VODA KOT MOST V RAZDROBLJENEM SVETU

Priložnost za
sodelovanje med
globalnim Jugom
in Severom.

Povezovanje ciljev:
Podnebje (Pariz) +
Biodiverziteta
(Kunming-Montreal).

ZAKLJUČEK: ČAS ZA PORAVNAVO RAČUNOV

Svet živi preko svojih zmožnosti. 'Kriza' je preteklost; bankrot je sedanjost. Nadaljevanje 'business as usual' vodi v sistemski zlom. Rešitev se začne s poštenim računovodstvom naravnega kapitala.

Zahtevajte protokole za upravljanje vodnega bankrota v nacionalnih strategijah.

